

mündlich

Tadlar

A. Abilitads da basa

- Las scolaras ed ils scolars san percepir, ordinar e cumparegljar tuns, silbas, ramurs, suns e vuschs. Els san activar ed engrondir lur stgazi da pleds receptiv.

R1.A.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san drizzar l'atenzion sin persunas che discurren e sin quei che vegn dgt. b ► san identifitgar tuns, ramurs sco era rimas, silbas e singuls suns. c ► san interpretar il tun da la vusch en il context (p. ex. volumen, tempo, autezza da la vusch). d ► san identifitgar differents suns e combinaziuns da suns, als localiar en il pled (sun inizial, sun amez il pled, sun final) e cumparegljar cun experienschas da l'emprima lingua. e ► san interpretar en la situaziun med numerbals (p. ex. gestica, mimica, posizion dal corp) e med paraverbals (p. ex. l'intenzion da la vusch, fluss da la lingua).

B. Chapir texts monologics

- Las scolaras ed ils scolars san prender ora infurmaziuns da texts auditivs.

R1.B.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san chapir ed exequir simpels instrucciuns ed explicaziuns (p. ex. en expressiuns dal mintgadi, en decurs quotidian). b ► san producir insatge adattat tar il text tadla (p. ex. dissegnar in maletg intern, modellar insatge, preschentar a moda ludica). c ► san raquitar tge ch'els han udi da texts auditivs (p. ex. raquintaziun prelegida, tema dal fatg raquintat, cudesch da maletgs, versets). d ► san suandar l'acziun d'ina simpia raquintaziun. e ► chapeschan messadis ed explicaziuns e san exequir instrucciuns. f ► san suandar in curt text auditiv (p. ex. raquintaziun fin a la fin e san rapportar davart il cuntegn). g ► san eruir cun dumondas singuls pleds e formulaziuns dal text auditiv ed uschia engrondir lur stgazi da pleds receptiv. h ► disponan d'ina chapientscha globala envers differents texts auditivs (p. ex. raquintaziun, poesia, text da diever, instrucciun da diever, declaraziun). i ► chapeschan infurmaziuns impurtantas da messadis (p. ex. infurmaziuns telefonicas, comunicaziun tras l'auptledader). j ► san eruir la muntada da pleds nunenonuschents e simpels or dal context.

C. Chapir texts dialogics

- Las scolaras ed ils scolars san suandar discurs e mussar lur atenzion.

R1.C.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san suandar in discurs familiar e mussar lur participaziun activa. b ► san suandar discurs e mussar lur participaziun activa a moda nonverbala (p. ex. mimica, lingua dal corp), paraverbala (p. ex. intunaziun) e verbala (un pled). c ► san memorisar cuntegns impurtants d'in discurs. d ► san sa participar ad in discurs e san per gronda part resguardar las reglas da discurs correspondentas (p. ex. tadlar cun atenzion, laschar discurre a fin). e ► san percepir l'atmosfera en situaziuns da comunicaziun familiaras (p. ex. offensiun emozionala, consternaziun, ravgia, gritta, plachiar). f ► san suandar contribuziuns da discurs e memorisar l'impurtant. g ► san dumandar suenter, sch'els n'hau betg chapì insatge en il discurs.

D. Reflexiun davart il cumportament da tadlar

- Las scolaras ed ils scolars san reflectar lur cumportament ed interess da tadlar.

R1.D.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san sa barattar cun instrucciun e cun agid da dumondas concretas davart il raquintat. b ► san sa barattar davart in discurs e lur cumportament da discurs cun agid da dumondas concretas.

Discurre

A. Abilitads da basa

- Las scolaras ed ils scolars san nizzegiar a moda adattada lur motorica da discurre, lur articulaziun e lur vusch. Els san activar lur stgazi da pleds productiv e lur model da frasa per discurre a moda fluenta.

R3.A.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san furnar la gronda part dals suns dal rumantsch a moda isolada ed en il pled. b ► san duntar pleds e formulaziuns (p. ex. en dumondas, constataziuns e cumonds) en situaziuns familiaras dal mintgadi a moda adequata (stgazi da pleds productiv). c ► san discurre cun pronunzia chapibla ed intensitat dal tun adattada. d ► san activar lur stgazi da pleds productiv per s'exprimer a moda adattada davart differents temas ed en differents situaziuns. e ► san duntar med nonverbals (p. ex. gestica, mimica, posizion dal corp) e med paraverbals (p. ex. respiraziun, intunaziun, fluss da la lingua) a moda adattada.

B. Discurre a moda monologica

- Las scolaras ed ils scolars san s'exprimer en situaziuns monologicas a moda adattada e chapibla.

R3.B.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san cun sustegn exprimer a moda verbala u nonverbala sentiments e patrats sco era eveniments ed experienschas. b ► san rapportar davart observaziuns e descriver cun sustegn simpels cuntegns. c ► san s'exprimer en differents situaziuns, sch'els vegnan sustegnids e sch'els pon sa preparar (p. ex. raquintaziun, declaraziun, preschentaziun). d ► san preschentar curtas poesias (p. ex. verset da trair la sort, rima). e ► san raquitar in istorgia a moda chapibla. f ► san preschentar cun agid d'in schema lur resultats da lavur e lur patrats (p. ex. elements dal text, structural). g ► san rapportar a moda chapibla davart resultats d'ina lavur da grupp e duntar latiers differents medias (p. ex. maletg, text).

C. Discurre a moda dialogica

- Las scolaras ed ils scolars san sa participar activamain ad in dialog.

R3.C.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san percepir il partenari da discussiun sco visavi e sa metter en contact cun el. b ► san eleger sezs in rolla familiara e far part activamain ad in jeu. c ► san responder a dumondas ch'èn drizzadas directamain ad els. d ► san sa participar a curts e simpels discurs. e ► san resguardar en fasas curtas las reglas da discurs (p. ex. s'annunziar avant che discurre, sa drizzar a la persuna ch'ins pledenta, duntar la furma da curtasch). f ► san formular cietamain sin dumonda ina contribuziun al discurs. g ► san integrar lur contribuziun a moda adequata en in discurs (p. ex. reagir a moda empatica, betg vulnerantal). h ► san manar simpels discurs dal mintgadi a moda independenta e nizzegiar medias per tgir contacts existents (p. ex. discurs al telefon cun enconuschents).

D. Reflexiun davart il cumportament da discurre

- Las scolaras ed ils scolars san reflectar lur atgna moda da discurre, lur cumportament en preschentaziuns ed in discurs.

R3.D.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san sa barattar cun agid da dumondas concretas co ch'els ed auters èn sa deputads en il discurs. b ► realiseschan che prender part ad ina discussiun po esser ina basa emozionala per ina relaziun.

schriftlich

Leger

A. Abilitads da basa

- Las scolaras ed ils scolars disponan da las abilitads da basa dal leger. Els san activar ed engrondir lur stgazi da pleds receptiv per chapir pli spert il legi.

R2.A.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san identifitgar simpels maletgs da pleds or da lur vita da mintgadi (p. ex. Migros, Coop, Volg, Coca Cola). b ► san reconuscher singuls bustabs (p. ex. da lur agen num). c ► sviluppun interess per cudeschs da maletgs. d ► san colliar bustabs cun suns sco era cumbinar bustabs tar silbas e furnar pleds curts ed enconuschents. e ► san leger plaunet curtas frasas. f ► san leger curts texts familiaris tant dut, sco era cun muventar ils lefs u da basa. g ► san identifitgar immediat pleds familiaris. h ► san identifitgar immediat morfems litg frequents (p. ex. di-, pre-, sco prefix).

B. Chapir texts da diever

- Las scolaras ed ils scolars san prender infurmaziuns or da texts da diever.

R2.B.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san leger e chapeschan simpels pictograms da lur vita da mintgadi. b ► chapeschan simpels fatgs ed instrucciuns visualizads en maletgs. c ► san raquitar tge ch'els han ves ed engrondir en las medias (p. ex. emissiun d'uffants, film, jeu per emprender). d ► chapeschan frasas curtas tar ina tematica cun sustegn da maletgs u cun agid. e ► san leger e chapeschan pleds impurtants dal tema tractat. f ► san metter en relaziun maletgs e text en texts da diever che cuntagnan maletgs. g ► disponan d'avunza perseveranza per chattar infurmaziuns en texts bain structurads davart temas ch'als intereschan. h ► chapeschan en general in simpel text da diever cun agid da dumondas intenzunadas e san prender ora infurmaziuns impurtantas. i ► san cun instrucciun scovrir la biblioteca sco lieu per procurar lectura ed infurmaziun. j ► san prender ora infurmaziuns essenzialas ed explicitas da curts texts da diever suvesaveils, structurads (p. ex. cun titels ed alineas) ed illustrads.

C. Chapir texts literars

- Las scolaras ed ils scolars san leger e chapir texts literars.

R2.C.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► vesan en in maletg ina situaziun (p. ex. figura, acziun, istorgia pustaveal). b ► san s'imaginar respectivamain raquinter en in discurs in istorgia or da maletgs mess in suenter l'auter (p. ex. cudesch da maletgs). c ► san suandar istorgias raquintadas u preschentas e chapir il fil cotschen (p. ex. pitschna istorgia, cudesch da maletgs, verset, verset per trair la sort). d ► san colliar il fil cotschen d'ina istorgia cun maletgs correspondent. e ► chapeschan en curts texts cun agid da dumondas acziuns e tratgs specificis tipics da figuras. f ► san s'imaginar cun instrucciuns acziuns centralas, leus e figuras en curtas istorgias e las colliar cun l'agen mund. g ► san engrondir lur stgazi da pleds receptiv cun drizzar cun agid lur atenzion sin pleds e formulaziuns specificis. h ► san resenir la biblioteca sco lieu cun ina ritga purschida da leger e san cun instrucciun eleger cudeschs auditivs ed autras medias. i ► san mussar lur chapientscha da text cun al preleger a moda adattada (p. ex. differenziar singulas figuras entras la vusch).

D. Reflexiun davart il cumportament da leger

- Las scolaras ed ils scolars san reflectar lur cumportament ed interess da leger.

R2.D.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san cun instrucciun e cun agid da dumondas intenzunadas sa barattar cun auters davart la lectura. b ► san cun agid da dumondas intenzunadas sa barattar davart lur interess da leger e san uschia reflectar lur lectura elegida. c ► san dar resuns in a l'auter quant bain ch'els (prelegian, cun instrucciun ed agids adattads da giuditgar).

Scriver

A. Abilitads da basa

- Las scolaras ed ils scolars san scriver a maun a moda legibla e currenta e nizzegiar la tastatura. Els sviluppechan in fluss da scriver suffizient per avair avunda capacitat per ils process da scriver elevads. Els san activar ed engrondir lur stgazi da pleds productiv e models da frasas per formular e scriver a moda fluenta.

R4.A.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► sviluppun la motorica fina tras differents activitads. b ► san lavurar en ina posiziun da corp adattada per dissegnar e scriver. c ► san exequir ils moviments da basa da la scritura en tuttas direzziun (p. ex. furmas e successiuns da bustabs). d ► san identifitgar singuls suns e singulas cumbinaziuns da suns, als attribuir a bustabs e scriver singuls pleds tenor lur suns. e ► san scriver l'entir alfabet d'ina scritura betg lada ed era las cifras a moda currenta. f ► san identifitgar tar ils suns e tar las cumbinaziuns da suns ed als atribuir tenor ils suns (e betg enxum tenor reglas ortograficas) a bustabs. g ► san duntar pleds e formulaziuns en situaziuns da scriver dal mintgadi a moda adattada e san activar lur stgazi da pleds productiv (p. ex. curts brev, formulaziun en brev). h ► san concepir lur texts cun differents utensils da scriver (p. ex. rispi, culli, tastatura dal computer). i ► san duntar ils elements da basa d'in program d'elavuraziun da texts.

B. Products scrits

- Las scolaras ed ils scolars enconuschan differents musters da texts areguard structura, cuntegn, lingua e furma ed als san nizzegiar tenor lur finamira da scriver per scriver agens texts.

R4.B.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san s'occupar cun differents texts adattads a la vegliadetgna (p. ex. cudesch da maletgs, istorgia per preleger, brev, notzia, placat) per emprender d'enconuscher musters per l'agen scriver (p. ex. scrivliotm, glist). b ► san scovrir la scritura sco portada da muntada e sco instrument per nudar patrats e per effectuar insatge tar auters (p. ex. carta d'engraziament, glista da givachis). c ► enconuschan simpels musters da text (p. ex. glista, titulaziun, carta cun il num, sottoscripziun) ed als san nizzegiar per l'agen scriver. d ► enconuschan il muster d'ina brev personala cun titulaziun e furma da finiziun per al savair nizzegiar per l'agen scriver. e ► enconuschan elements d'in muster per scriver istorgias (p. ex. cumenzament e finiziun d'ina paraula) per als savair nizzegiar per l'agen scriver. f ► enconuschan differents musters per scriver simpels texts d'infurmaziun (p. ex. simpel placat d'emprender, instrucciun da jeu) per als savair nizzegiar per l'agen scriver. g ► enconuschan musters da differents texts curts (p. ex. indeschna, engivamera, verset) per als savair nizzegiar per l'agen scriver.

C. Process da scriver: chattar ideas e planisar

- Las scolaras ed ils scolars san co chattar avunda ideas da scriver e san co las integrar en in process da scriver a moda intenzunada.

R4.C.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san sviluppur or d'istorgias, cudeschs da maletgs, leaters da poppas ideas per atgnas istorgias e san sa barattar cun auters davart quellas. b ► san descriver duntand ch'els survegnan infurmaziuns (p. ex. medias da print, television, internet). c ► san cun instrucciun applittgar differents modas da proceder per chattar ideas (p. ex. conceip comunablamain in cluster, rait d'ideas, maletgs intern). d ► san cun agid da medias disponibilas rumar infurmaziuns tar in tema specific (p. ex. cudesch, revista, jeu d'emprender, pagina d'internet) per ch'els sappian elavurar ils cuntegns per in text tematic correspondent. e ► san s'imaginar per tge ch'els scrivien e rapportar davart quei. f ► mussan prontada da sviluppur novas ideas durant il scriver.

D. Process da scriver: formular

- Las scolaras ed ils scolars san metter lur ideas e lur patrats en ina successiun chapibla e logica. Els san vegnir en in fluss da scriver e formular adequatamain a lur intenzion.

R4.D.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san schlargiar lur stgazi da pleds productiv cun nizzegiar per lur istorgias ils pleds e las formulaziuns che stattan a disposiun sco agid da formulaziun. b ► san s'aprofundar en in istorgia u en in tema e metter lur patrats ed ideas parzialmain en ina successiun chapibla. c ► san metter lur patrats ed ideas en ina successiun chapibla e chattar ils dretgs pleds per als exprimer. La situaziun ed il process da scriver vegnan exequids per gronda part a moda independenta. d ► san adattar lur formulaziuns per gronda part a l'intenzion da scriver (p. ex. sa drizzar l'adressa). e ► san formular emprims texts cun agid dal computer ed applittgar funcziuns da basa d'in program da computer (p. ex. avir la datotea, scriver, arcunar).

E. Process da scriver: surlavurar il cuntegn

- Las scolaras ed ils scolars san surlavurar tematicamain lur text areguard la finamira da scriver e las directivas.

R4.E.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san discutar singulas malsegirtads da cuntegn, sche la persona d'instrucciun fa attent a las passaschas correspondentas. b ► san vegnir conscients en furmas d'emprender cooperativas da singuls aspects positivs ed irregularitads da l'agen text (p. ex. conferenzas da scriver, resut).

F. Process da scriver: surlavurar la furma

- Las scolaras ed ils scolars san surlavurar lur text areguard ortografia e grammatica.

R4.F.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san cun instrucciun resguardar tar la surlavuraziun formala emprims reglas: scriver tenor suns, cunfins da pleds, scriver grond il cumenzament da la frasa, punct a la fin da la frasa. b ► san en situaziun cooperativas surlavurar lur texts formalmain (p. ex. l'obagl è nudà). c ► Els san resguardar las suadantas reglas en cas tipics: p. ex. segn d'interpunctiun a la fin d'ina frasa, scriver grond ils num da persunas e leus.

G. Reflexiun davart il cumportament da scriver

- Las scolaras ed ils scolars san reflectar davart lur process e lur products da scriver e san valitar lur qualitat.

R4.G.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san discutar cun agid da dumondas directivas lur texts (p. ex. mussar singuls pleds, frasas u parts ch'als plaschan spezialmain). b ► san cun instrucciun discutar lur metods e modas da proceder per rumar ideas, per planisar e sbozzar.

Lingua en il focus

A. Perscrutar lingua

- Las scolaras ed ils scolars san perscrutar e cumparegljar linguas. Per quel intent san els rumar, ordinar e cumparegljar material linguistic. Ils scolars san formular supposiziuns davart quest material e las verifigar.

R5.A.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san eleger material linguistic cun agid da criteris e l'ordinar (p. ex. sortir pleds tenor lur sun inizial, ordinar tenor rimas, rumar pleds tar ina tematica, rumar furmas da salidar). b ► san parzialmain descriver lur proceder.

B. Diever da la lingua

- Las scolaras ed ils scolars san perscrutar il diever e l'effect da lingua.

R5.B.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san tar experienschas cun il cumportament e las reglas durant in discurs en ina grupp pli gronda (p. ex. midada da pledader, discurs en classa) e reflectar davart lur niz. b ► san tar emprims experienschas cun la diversitad linguistica en classa (p. ex. rituals da salidar, melodia da la lingua, pleds preferids). c ► san rumar experienschas cun construcziun dal pled e da la frasa (p. ex. definir cunfins da pleds ed il dumber da pleds en ina frasa), differents structuras da suns da las differents linguas en la classa (p. ex. melodia da la frasa), differents scritiras (p. ex. scrittura da maletgs). d ► san sa barattar davart experienschas cun differents furmas da cumportament en discurs (p. ex. furmas da salidar, reglas da cumportament tenor rollas ed en differents situaziuns sco a chasa, sin piazza da pausa, discurs en classa). e ► san s'exprimer davart lur experienschas cun differents linguas (p. ex. melodia da la lingua, pleds inventads).

C. Furma da la lingua

- Las scolaras ed ils scolars san intercurren structuras linguisticas en pleds e frasas.

R5.C.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san rumar experienschas cun rimas, silbas e suns (p. ex. splatschar silbas, udir l'emprim sun dal pled). b ► san intercurren pleds sin fundament da lur suns. c ► san rumar experienschas cun construcziun dal pled e da la frasa (p. ex. definir cunfins da pleds ed il dumber da pleds en ina frasa), differents structuras da suns da las differents linguas en la classa (p. ex. melodia da la frasa), differents scritiras (p. ex. scrittura da maletgs). d ► san cun instrucciun intercurren ina regla ortografica e la chapir cun agid (p. ex. s/sch, ch/ig, scriver grond e pitschen). e ► san nizzegiar lur enconuschentschas fonologicas per la reflexiun davart fenomens linguistics era en lur emprima lingua (p. ex. emprim sun dal pled, rima, silbal).

- Las scolaras ed ils scolars san duntar expressiuns grammaticals per l'analisi da structuras linguisticas e san applittgar lur savida davart la grammatica.

R5.C.2	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san tar emprims experienschas cun las tras spezias da pleds principalas nomen, verb ed adjectiv. b ► san ch'ins po conjugar verbs e che minga verb ha in tschep.

- Las scolaras ed ils scolars san applittgar lur savida davart reglas ortograficas en exercizis isolads ed en agens texts.

R5.C.3	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san dir si cun sustegn l'alfabet. b ► san dir si l'alfabet ordadador per consultar independentamain il vocabulari. c ► san segmentar e scriver ils pleds ch'els audan, era sche l'ortografia n'è betg adina correcta. d ► san memorisar la scripziun da pleds. e ► san ch'ins scriva grond num da persunas e numns geografics.

Litteratura e cultura en

A. Preschentaziun da texts e reflexiun davart l'effect

- Las scolaras ed ils scolars san reproducir a moda creativa texts litterars, san discurre davart texts e reflectar lur patrats e sentiments en connex cun lur lectura.

R6.A.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san s'aprofundar cun agid da cudeschs da maletgs en istorgias prelegidas e raquintadas libramain. b ► san discurre davart quei ch'els han legi u tadla ed en motivs d'adina pupa sa falschentar cun cudeschs da maletgs, discs compactes e films. c ► san tar maletgs tar istorgias, als metter en connex cun las istorgias e raquitar singulas episodas da l'istorgia. d ► san descriver cun agid singulas figuras da l'istorgia e dar pled e fatg tge ch'als plascha u da singulas figuras u vi da l'istorgia en general. e ► san descriver tge ch'als plascha u da las medias ch'els dovran gugent (p. ex. cudesch, television, film, istorgia auditiva). f ► san dir tge istorgias ch'als plaschan e tgeinas betg. g ► san chantar e dir si chanzun e versets a moda ludica. h ► san reproducir istorgias u scenas a moda figurativa (p. ex. acziun, discurs) cun dissegns (p. ex. figuras, leus). i ► san visitar cun accompagnament la biblioteca da la scola, chattar lur cudeschs preferids e nudar singuls aspects (p. ex. figuras, leus) da las istorgias en in diari da lectura. j ► san communittar lur experienschas personalas da tadlar e leger a moda chapibla als auters. k ► san sa referir en in discurs al text, san circumscrivere tge ch'els han legi u udi e s'occupeschan qua tras cun il text. l ► san s'occupar da cudeschs e texts litterars ch'als na plaschan betg a prima vista e schlargian uschia lur repertori da leger.

B. Savida davart geners, furmas da texts, auturAs e lur ovras

- Las scolaras ed ils scolars enconuschan tratgs essenzialas da furmas da texts e da geners litterars. Els enconuschan singulas auturas ed auturs ed inginas da lur ovras e san metter lur savida en connex cun il temp.

R6.B.1	Die Schülerinnen und Schüler ...
1	<ul style="list-style-type: none"> a ► san vegnir attents cun agid a singuls tratgs d'istorgias sco il cumenzament e la fin e cuntegns tipics. b ► san ch'ins texts litterars en vegnids scrits dad auturas u auturs. c ► enconuschan istorias da differents auturas e da differents auturs. d ► san attribuir exempels tipics (p. ex. da cudeschs da maletgs) als geners da las paraulas, dals comics, da las poesias, da las engivameras e da las chanzun. e ► enconuschan en context tipics singuls tratgs da differents geners (p. ex. il cumenzament e la fin d'ina paraula).

C. Analisa e sintesa